

VI. Mehriban xanım Əliyevanın müsahibələri

Mehriban xanım Əliyevanın AZTV-nin müxbirinə müsahibəsi

Heydər Əliyev Fondunun və Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunun prezidenti, YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban Əliyeva YUNESKO-nun baş direktoru Koşiro Matsuuranın Azərbaycana səfərinin yekunlarına dair AzTV-yə müsahibə vermişdir.

SUAL: Mehriban xanım, ötən həftə respublikamızın ictimai-mədəni həyatı üçün ən əlamətdar hadisələrdən biri YUNESKO-nun baş direktoru cənab Matsuuranın və bir neçə xoşməramlı səfirin Azərbaycana səfəri oldu. Səfər çərçivəsində bir sıra mühüm tədbirlər keçirildi. Siz YUNESKO ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın bugünkü səviyyəsini necə qiymətləndirirsiniz?

CAVAB: Müstəqil Azərbaycan 1992-ci ildən YUNESKO-nun üzvüdür. Bu illər ərzində ölkəmiz üçün əhəmiyyətli olan bir sıra tədbirlər həyata keçirilmişdir. YUNESKO Azərbaycan muğamını bəşəriyyətin şifahi və qeyri-maddi irsinin şah əsərləri siyahısına daxil etmişdir. İçərişəhər, Qız Qalası isə çox nadir memarlıq incisi kimi dünya mədəni irs siyahısına salınmışdır. Azərbaycanın bir sıra görkəmli şəxsiyyətlərinin yubileyləri YUNESKO-nun təqviminə salınıb və bəşəriyyət üçün böyük əhəmiyyəti olan hadisə kimi qeyd edilir.

Dahi Məhəmməd Füzulinin 500 illik yubileyi, “Kitabi-Dədə Qorqud” Dastanının 1300 illik yubileyi çox geniş tədbirlərlə qeyd olunub və yekun tədbirlərində YUNESKO-nun baş direktoru cənab Matsuuara da iştirak etmişdir. Hər iki yubiley ilə bağlı YUNESKO-nun iqamətgahında, Paris şəhərində də xüsusi tədbirlər keçirilmişdir.

Bu ilin sentyabr ayında Parisdə görkəmli Azərbaycan alimi Yusif Məmmədəliyevin 100 illik yubileyi təntənə ilə qeyd olunacaqdır. Bir sıra elm, təhsil və mədəniyyət proqramlarında Azərbaycanın qurumları iştirak edir. Azərbaycana aid olan məsələlərlə bağlı YUNESKO çərçivəsində tədbirlər keçirilir. Bu sırada mən xüsusilə təhsil sahəsində əməkdaşlığı vurğulamaq istərdim. Bildiyiniz kimi, Bakıda təhsil sisteminə həsr olunmuş böyük konfrans keçirildi. Bu konfransa biz uzun müddət hazırlıq görürdük. Əvvəl YUNESKO öz ekspertlərini ölkəmizə göndərmişdi, sonra ilkin tədbir Parisdə keçirilmişdir. Yekun tədbir olaraq Bakı şəhərində YUNESKO-nun baş direktoru cənab Matsuuranın və xoşməramlı səfirlərin iştirakı ilə “Azərbaycan-YUNESKO: gələcəyə körpü” adlı konfrans keçirildi.

Biz cənab Matsuuranın Azərbaycana səfəri zamanı ölkəmizin bir sıra maddi və qeyri-maddi irsinin qorunması ilə əlaqədar məsələləri müzakirə etdik. Mən çox inanıram ki, cənab baş direktorun ölkəmizə bu səfəri YUNESKO ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın daha yüksək səviyyəyə qalxmasına güclü təkan verəcəkdir.

SUAL: Mehriban xanım, Siz YUNESKO-nun ilk azərbaycanlı xoşməramlı səfirisiniz və cənab Koşişiro Matsuuara qeyri-maddi irsin qorunması sahəsində fəaliyyətinizi çox yüksək qiymətləndirdi. Bu istiqamətdə yeni planlarınız varmı?

CAVAB: Avqustun 24-də Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin təməli qoyuldu və mən inanıram ki, bina inşa olunandan sonra bu Mərkəz bütün muğamsevərlər üçün doğma bir evə çevriləcəkdir. “Qarabağ xanəndələri” albomundan sonra biz muğam layihələri üzrə işlərimizi davam etdiririk. Bu ilin sonuna qədər muğam dəstgahları albomu işıq üzü görəcək, bir sıra muğam ustalarının kitabları və albomları çap olunacaqdır. Bir neçə qədim muğam traktatlarının tərcüməsi artıq başa çatıb və onlar da çapa hazırdır. Müasir fransız musiqişünası Cerardın əsəri də tərcümə olunub və o da çapa

hazırdır. Bir sözlə, muğamla bağlı çox geniş layihələrimiz var. Yaxın gələcəkdə muğam ustaları ilə bir daha görüşmək fikrim var. Onlarla həm muğam mərkəzinin layihəsini müzakirə etmək, həm də gələcək planlarımız haqqında danışmaq istəyirəm. Azərbaycan musiqi sənətinin muğam kimi əhəmiyyətli olan başqa bir qolu da var, bu da aşığı sənətidir. Hesab edirəm ki, ona da diqqət artırılmalıdır. Muğamla yanaşı, aşığı sənətinin də YUNESKO-nun qeyri-maddi irs siyahısına salınması çox zəruridir. Ümumiyyətlə, bizim mədəni irsimiz çox zəngindir, misal üçün meyxana sənəti. Bu sənətin qədimdə çox böyük ənənələri olub və bu gün də çox istedadlı davamçıları var. Amma bu sənətin fəlsəfəsi və tarixi yetərinə öyrənilməyibdir. Bir sözlə, hələ böyük işlər görmək lazımdır.

SUAL: Bizim məlumatımıza görə, YUNESKO-nun baş direktoru və ölkəmizə səfər edən xoşməramlı səfirlərlə Siz görüşlərinizdə Azərbaycanın bir neçə tarixi abidəsini, o cümlədən Qobustan dünya mədəni və təbii irsin qorunması, aşığı sənətinin isə bəşəriyyətin şifahi və qeyri-maddi irsinin şah əsərləri siyahısına salınmasını təklif etmisiniz. Yaxın vaxtlarda bu təkliflərinizin reallaşacağını gözləmək olarmı?

CAVAB: Cənab baş direktor və xoşməramlı səfirlər Bakıya səfər zamanı Qobustanda oldular. Biz orada bu abidənin bəşəriyyət üçün nə qədər əhəmiyyətli olduğunu müzakirə etdik. Amma YUNESKO-nun öz qaydaları var və hər bir abidənin siyahıya salınması müəyyən prosedurdan keçir. Öncə bir neçə ölkədən ekspertlər təklifləri öyrənir, öz rəylərini verir. Sonra komissiyaların iclaslarında müzakirələr gedir. Adətən, abidənin siyahıya daxilolma prosesi 3-5 il çəkir. Onu da nəzərdə saxlamalıyıq ki, bir ölkədən müəyyən dövr ərzində yalnız bir abidə və ya yalnız bir əsər YUNESKO-nun siyahısına daxil edilə bilər. Gələn ilin yayında YUNESKO-nun iqamətgahında keçiriləcək növbəti toplantıda Qobustanla bağlı müzakirələr aparılacaq və mən çox böyük ümid bəsləyirəm ki, bu məsələ öz müsbət həllini tapacaqdır.

SUAL: Mehriban xanım, müzakirələr zamanı Azərbaycanın işğal altında olan ərazilərindəki tarix və mədəniyyət abidələri, onların ermənilər tərəfindən dağıdılması ilə bağlı məsələlər diqqət mərkəzində oldu mu?

CAVAB: Mən bu problemlər haqqında xoşməramlı səfirlərin YUNESKO-nun iqamətgahında keçirilən illik toplantısında və Kazanda YUNESKO-nun Avropa regionu üzrə toplantısında dəfələrlə danışmışam. Bildiyiniz kimi, YUNESKO elm, təhsil və mədəniyyətlə məşğul olan təşkilatdır. Şübhəsiz ki, YUNESKO tarixi abidələri qorumaq üçün tədbirlər keçirməli, konkret işlər görməlidir. Digər tərəfdən, hərbi münaqişə zonalarında vəziyyət həddən artıq siyasiləşdiyinə görə YUNESKO çalışır ki, siyasi xarakter daşıyan heç bir bəyanatla çıxış etməsin. Amma buna baxmayaraq, mən hər bir görüşümdə, YUNESKO-nun əməkdaşları ilə hər bir ünsiyyətdə bu sualları qaldırmağa çalışıram.

SUAL: Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə yeni dərs ili üçün ölkədə 132 məktəb tikilir və bu, çox böyük layihədir. Siz məktəb binalarının vaxtında təhvil verilməsi üçün işlərə çox ciddi nəzarət edirsiniz. Bu sahədə vəziyyət necədir?

CAVAB: Mən doğrudan da çalışıram ki, tikinti ilə bağlı hər gün məlumat alım. Tikintilərin bir qismində özüm şəxsən olmuşam, işlərin həqiqətən də çox böyük sürətlə getdiyini görmüşəm. Bu məktəblərin tikintisi “Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb” layihəsinin yalnız ilk mərhələsidir. Hazırda ikinci mərhələyə daxil olan məktəblərin siyahısı hazırlanır. Mən inanıram ki, 3-4 ildən sonra Azərbaycanın hər bir kəndində ən müasir tələblərə cavab verən məktəb binası olacaqdır.

SUAL: Siz həm də Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunun prezidentisiniz. Hamımız da bilirik ki, Fondun 10 illik yubileyi ərəfəsindəyik. Yaxın vaxtlarda bu Fondun xətti ilə hansı yeni layihələrin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Ümumiyyətlə, Fondun 10 illik fəaliyyətini necə qiymətləndirərdiniz? Üzeyir

Hacıbəyovun 120 və Yusif Məmmədəliyevin 100 illik yubileyləri ilə bağlı hansı tədbirlər planlaşdırılır?

CAVAB: Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunun yubileyini yeni layihələrlə qeyd etmək istəyirik və hesab edirəm, ən böyük hədiyyə Üzeyir Hacıbəyov silsiləsindən ilk albom olacaqdır. Ümumiyyətlə, 2005-2006-cı illəri Üzeyir bəy Hacıbəyov illəri adlandırırıq. Bu sənətkarın adına layiq olan çox qlobal bir layihə hazırlayırıq. Üzeyir bəyin publisistikası, musiqi əsərlərinin not yazıları nəşr ediləcəkdir. Bir sözlə, Üzeyir bəy Hacıbəyovun bütün irsini əks etdirən bir layihə hazırlayırıq.

Görkəmli alim Yusif Məmmədəliyevin 100 illik yubileyi bu ilin sentyabr ayında YUNESKO tərəfindən Parisdə qeyd olunacaqdır. Ölkəmizdə bir sıra təntənəli tədbirlər nəzərdə tutulmuşdur.

MÜXBİR: Çox sağ olun, təşəkkür edir, bütün istiqamətlərdəki işlərinizdə uğurlar arzulayırıq.

MEHRİBAN XANIM ƏLİYEVƏ: Sağ olun.

AzərTAc

Mehriban xanım Əliyevanın “Caspian energy” jurnalına müsahibəsi

“Heydər Əliyev Fondu ümummilli liderin kursunu davam etdirir”.

MEHRİBAN ƏLİYEVƏ

Caspian Energy: Mehriban xanım, rəhbərlik etdiyiniz Heydər Əliyev Fondu bu gün qarşısına hansı məqsəd və vəzifələri qoyur?

Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO-nun Xoşməramlı Səfiri Mehriban xanım Əliyeva:

Heydər Əliyev Fondunun məqsədi Fondun Nizamnaməsində müəyyən edilmişdir, bu barədə ətraflı məlu-

matı bizim təşkilatın İnternet səhifəsindən ala bilərsiniz. Qeyd edirəm ki, bura, hər şeydən öncə, Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin irsinin öyrənilməsinə xidmət edən irimiqyaslı proqramların həyata keçirilməsinə dəstək vermək; Azərbaycan xalqının rifahının yüksəldilməsinə yönəldilmiş layihələrin həyata keçirilməsinə dəstək vermək; ölkədə elm, təhsil, mədəniyyət, səhiyyə və idmanın inkişafını təmin edən layihələrə yardımçı olmaq; ölkənin iqtisadi potensialını möhkəmləndirmək; milli-mənəvi dəyərlərə sadıq gənclər yetişdirmək; Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunu artırmıq və s. daxildir.

SUAL: Heydər Əliyev Fondu gənc təşkilat olmasına baxmayaraq ölkənin ictimai həyatında əsas yerlərdən birini tutmağa nail olmuşdur. Fondun bugünkü fəaliyyəti və gələcək planları haqqında nə deyə bilərsiniz?

CAVAB: Artıq bir ildir ki, Heydər Əliyev Fondu ölkəmiz üçün əhəmiyyətli olan müxtəlif layihələrin inkişafında fəal iştirak edir. Fəaliyyətimizin birinci ili xeyli çətin və məsuliyyətli idi – layihələr üzərindəki işlərdən əlavə Fondun fəaliyyətinin təşkilatına və nizama salınmasına çoxlu güc və vaxt sərf olunmuşdur.

Buna baxmayaraq, birillik fəaliyyətimizə yekun vurmaq olar.

Fondun əsas fəaliyyəti əhalinin ən həssas təbəqəsinin, əsasən qaçqınların, məcburi köçkünlərin, aztəminatlı ailələlərin uşaqlarının, eləcə də uşaq evlərində və internat məktəblərində tərbiyə olunan uşaqların həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılmasına yönəlmişdir.

Bu məqsədlə “Uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişafı” proqramı yaranmışdır ki, onun çərçivəsində bu tip müəssisələrin vəziyyətinin monitorinqi keçirilmiş və uşaqların mütəmadi olaraq rast gəldiyi problemlər aşkara çıxarılmışdır. Biz Bakıdakı bütün belə müəssisələrə işgüzar səfərlər təşkil etmişdik. Monitorinqin nəticələrinə görə vəziyyəti acınacaqlı hesab olunan 10 məktəb müəyyən edilmişdir və ilk növbədə, məhz bu məktəblər əsaslı təmir olunmağa başlanmışdır. Əlbəttə,

biz bununla kifayətlənmək fikrində deyilik. Təmirə ehtiyacı olan qalan məktəblərdə təmir işlərindən başqa Fond tərəfindən uşaq evləri və internat yetirmələrinin sosial-psixoloji reabilitasiyasına imkan yaradacaq resurs mərkəzinin yaradılması planlaşdırılmışdır. Uşaqlara tibbi, hüquqi, psixoloji və gələcəkdə işə düzəlmək üçün lazım olan peşəkar bacarığa yiyələnməkdə onlara yardım göstəriləcək. Fond eyni zamanda səhiyyə sahəsində də layihələr həyata keçirir. Bunların içərisində xüsusilə “Diabetli uşaqlara ən yüksək qayğı” və “Talassemiyaşız həyat naminə” layihələrini qeyd etmək lazımdır. Birinci layihə çərçivəsində diabetli uşaqların problemlərinin həllinə həsr olunmuş konfrans keçirilmiş, 14 yaşınadək olan diabetli uşaqlara dərman preparatları və iynələr paylanmışdır. Azərbaycanda belə uşaqların sayı 300-dən çoxdur və onların heç biri qayğı ilə əhatə olunmayıb. Hal-hazırda layihə üzrə işlər davam etdirilir və Fond uşaqlarımızın sağlamlığı üçün lazım olan hər bir şeyi onlara verir.

İkinci layihəyə gəlincə, təəssüflər olsun ki, bu, bu gün Fondun qarşısında duran ən çətin məsələlərdən biridir. Azərbaycan talassemiya xəstəliyinə düçar olmuş xəstələrin sayına görə dünyada aparıcı yerlərdən birini tutur, ölkədə 2 mindən artıq xəstə qeydə alınmışdır, tibb müəssisələrimizin professional-texniki imkanları isə belə təhlükəli düşmənlə mübarizə aparmağa imkan vermir. Eyni zamanda, bir çox ölkələrdə bu xəstəliklə mübarizədə müsbət nəticələr əldə edilmişdir.

Biz genişmiqyaslı profilaktik tədbirləri həyata keçirməklə bu ölkələrin təcrübəsini tətbiq etməyi planlaşdırırıq. Bu ağır xəstəliyə düçar olmuş xəstələrin problemləri Azərbaycanda yaradılacaq Talassemiya mərkəzi çərçivəsində Heydər Əliyev Fondu tərəfindən həll ediləcək.

Fond eyni zamanda Azərbaycanda müasir texnologiyaların inkişafı istiqamətində də müəyyən tədbirlər görür. Məsələn, böyük layihə olan “Azərbaycan” informasiya portalının yaradılması üzrə işlər yekunlaşmaq

üzrədir. Yaxın zamanlarda geniş auditoriyaya təqdim olunacaq portalın həcminə və keyfiyyətinə görə ölkədə analoqu yoxdur – onun yaranmasına Azərbaycanın aparıcı mütəxəssisləri cəlb olunmuş, çoxsaylı arxivlərdən, kitabxanalardan və dövlət müəssisələrindən dəyərli materiallar və sənədli bilgilər toplanmışdır.

Əminəm ki, “Azərbaycan” portalı Azərbaycan internetinin ən çox istifadə olunan və faydalı resurslarından biri olacaq.

Heydər Əliyev Fondunun yekunlaşmaq üzrə olan digər layihələrini də qeyd etmək lazımdır. Məsələn, Qaradağ rayonunda yaşayan 20 mindən artıq əhalini su ilə təchiz edəcək su kəmərinin çəkilişini, tarixi abidələrin və muzeylərin bərpasını, uşaqlar, qaçqınlar, əlillər və müharibə veteranları üçün həyata keçirilən tədbirləri.

Onu da əlavə etmək istəyirəm ki, əldə etdiklərimizlə kifayətlənmək fikrində deyilik və fəaliyyətimizin ikinci ilində Fond tərəfindən aparılacaq ictimai işlərin həcmi daha da artacaq.

SUAL: Mehriban xanım, Sizin sözlərinizdən belə bir nəticəyə gəlmək olar ki, Fond Azərbaycanın ictimai həyatının bütün sahələrində iştirak edir. Bəs Fondun fəaliyyətinin əsas prioritet istiqamətləri varmı?

CAVAB: Belə gətirib ki, Fond əsas diqqəti yetim uşaqlara, müxtəlif ağır xəstəliklərdən əziyyət çəkən uşaqlara ayırır. Fondun uşaqlara belə yüksək səviyyədə qayğı göstərməsi Heydər Əliyevin istəyi və vəsiyyəti idi. Eyni zamanda, Heydər Əliyev Fondu çoxsahəli ictimai təşkilatdır. Gördüyünüz kimi, biz artıq səhiyyə, elm, məlumat, mədəniyyət, təhsil və başqa sahələrdə fəaliyyət göstəririk.

SUAL: Siz Heydər Əliyev Fondu tərəfindən tarixi abidələrin bərpasına toxundunuz, bu mövzunu daha aydın işıqlandıra bilərsinizmi?

CAVAB: Həqiqətən, Azərbaycanın mədəni-tarixi irsinin inkişafı və qorunması bizim birinci dərəcəli məsələlərimizdən biridir.

Biz ölkənin bu maraq dairəsində baş verən hadisələri diqqətlə izləyir və yaranan problemlərin həlli üçün bütün səyləri göstəririk. Mən Azərbaycanın tanınmış oğul və qızlarının adı ilə bağlı tarixi abidələrin bərpasını yalnız keçmişə hörmət və tarixi həqiqətin bərpası kimi deyil, eyni zamanda gənc nəsli milli-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə etməyin əsas elementi, Heydər Əliyevin “azərbaycançılıq” ideologiyasının inkişafı kimi qiymətləndirirəm.

Comərdi Qəssab, həqiqətsevər, müasirlərinin böyük hörmət və ehtiramını qazanmış Azərbaycanın ilk müsəlmanlarından biri, rəvayətə görə, imam Əlinin etibarına və hörmətinə malik idi.

Gəncə xanlığının müstəqilliyi uğrunda Rusiya imperiyasına qarşı mübarizə aparmış Cavad xan, həyat və fəaliyyəti bizim ölkənin vətəndaşlarına nümunə olan bir şəxsiyyətdir.

Bu xadimlərin tariximizdəki rolunu yüksək qiymətləndirərək, Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Cavad xanın məzarı üstündə məqbərə ucaldılmış, Comərdi Qəssabın məqbərəsi köhnə layihələrə uyğun, qədim dövrün kərpicləri ilə yenidən bərpa olunmuşdur. Bu iki tarixi abidənin bərpası bu istiqamətdə həyata keçirdiyimiz yeganə layihələr deyillər. Məsələn, hal-hazırda Abdulla Şaiqin ev-muzeyi bərpa olunur.

SUAL: Azərbaycan xalqının ümumilli lideri Heydər Əliyev yüksək dövlət vəzifəsində çalışarkən daim Azərbaycan nümayəndələrini – tələbələri xaricə təhsil almağa göndərirdi. Heydər Əliyev Fondu belə proqramların həyata keçirilməsini nəzərdə tuturmu?

CAVAB: Heydər Əliyev Fondu ümummilli liderin kursunu davam etdirir və tələbələrimizin xaricdə təhsil almalarını mən, əlbəttə ki, ölkəmiz üçün vacib və lazımi bir proses kimi qiymətləndirirəm, lakin bizim üçün bu da vacibdir ki, müvafiq təhsil aldıqdan sonra istedadlı gənclər Azərbaycanda qalaraq, əldə etdikləri bilikləri Vətən naminə istifadə etsinlər. Bu gün bir neçə tələbə Fondun xətti ilə xarici ölkələrin müxtəlif ali mək-

təblərində təhsil alırlar. Biz əminik ki, dünyanın aparıcı universitetlərində əldə olunmuş biliklər ölkəmizin tərəqqi işinə böyük xeyir verəcək.

“Caspian Energy” jurnalı

Mehriban xanım Əliyevanın Parisdə YUNESKO-nun xoşməramlı səfirlərinin illik iclasından sonra jurnalistlərə müsahibəsi

Martın 3-4-də Parisdə keçirilən YUNESKO-nun xoşməramlı səfirlərinin illik iclası başa çatdıqdan sonra Heydər Əliyev Fondunun və Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva jurnalistlərin suallarına cavab vermişdir.

SUAL: Mehriban xanım, bu, xoşməramlı səfirlərin illik iclasında Sizin ilk iştirakınız idi. İclas və həmkarlarınızla birgə iş prosesi barədə nə deyə bilərsiniz?

CAVAB: Hesab edirəm ki, iclas yüksək səviyyədə keçdi. İclas çərçivəsində ümumi görüşlərlə bərabər, şəxsi görüşlərim də oldu. Cənab baş direktorla da görüşdüm. YUNESKO-nun baş direktoru Bakıya dəvətimi qəbul etdi və bu il ərzində ölkəmizə səfər edəcəyinə söz verdi. Bütün xoşməramlı səfirləri də Bakıya dəvət etdim. Ölkəmizlə bağlı həqiqətləri öyrənmək baxımından Azərbaycanda belə görüşlərin keçirilməsi çox faydalı ola bilər, ümumi işimizə xeyir verir.

Görüşlərim zamanı həyata keçirdiyimiz və nəzərdə tutduğumuz proqramlar barədə məlumat verdim, müxtəlif danışıqlar apardım. Mənə belə gəlir ki, görüşlərimiz çox faydalı oldu.

SUAL: Azərbaycan vətəndaşının ilk dəfə xoşməramlı səfir seçilməsi ölkəmizin tarixində mühüm hadisədir və YUNESKO kimi nüfuzlu bir təşkilat tərəfindən respublikamıza göstərilən yüksək etimaddır. Bu qurumla Azərbaycan arasında mövcud əlaqələrin daha da

inkişaf etdirilməsi və möhkəmləndirilməsi sahəsində gələcək fəaliyyətinizi necə təsəvvür edirsiniz?

CAVAB: Mən çıxışımda Azərbaycanla YUNESKO arasında çox sıx, çox yaxşı əlaqələr olduğunu bildirdim. Bir neçə layihəmiz vardır ki, onları YUNESKO ilə birlikdə həyata keçiririk. Məsələn, hazırda üzərində işlədiyimiz muğama həsr olunmuş layihələrin təqdimatı məhz Bakıda olmuşdur. Bu istiqamətdə böyük işlər görülmüşdür. Bundan əlavə, elə layihələrimiz də vardır ki, onların həyata keçməsi üçün YUNESKO ilə birlikdə iş aparırıq. Hesab edirəm ki, əlaqələrimiz yaxşı istiqamətdə davam edir və gələcəkdə daha sıx olacaqdır. Belə əlaqələr Azərbaycan üçün daha vacib və daha faydalıdır.

SUAL: İşğal olunmuş Azərbaycan ərazilərində mədəni abidələrin dağıdılması məsələsinin YUNESKO-da müzakirə olunması mümkündürmü?

CAVAB: Bilirsiniz ki, YUNESKO siyasətlə məşğul olmayan bir təşkilatdır. Buna baxmayaraq, bizim üçün ağırlı olan bu məsələni qaldırmaq lazımdır. Mən həm baş direktorla, həm də həmkarlarımla görüşlərimdə mövcud vəziyyət barədə məlumat verdim. Həmkarlarımdan bəzilərinin Azərbaycanda bir milyondan artıq insanın qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətində yaşaması barədə məlumatları, demək olar ki, yox idi. Xoşməramlı səfirləri Bakıya dəvət etməkdə əsas məqsədim onlarla birlikdə qaçqın və məcburi köçkün düşərgələrinə baş çəkmək, soydaşlarımızın yaşadıkları şəraiti göstərməkdir.

Bildiyiniz kimi, bugünkü iclas “Hər bir insan üçün təhsil” probleminə həsr edilmişdi. Bizim çadır şəhərciklərində yaşayan ailələrdəki uşaqların hansı şəraitdə təhsil almaları barədə xoşməramlı səfirlərə məlumat verərkən onlar bunu çox təəccüblə qarşıladılar. Onlar mənə söz verdilər ki, Azərbaycanda olarkən mütləq çadır düşərgələrinə gedəcək və vəziyyətlə yerindəcə tanış olacaqlar.

Keçirdiyim görüşlər zamanı dağıdılmış abidələrimiz barədə də danışdım. Əlbəttə, bu istiqamətdə hələ

çox işləmək lazımdır və artıq bu səfərim zamanı həmin problemlə bağlı fəaliyyətə başlamışam.

AzərTAc
2005, 4 mart

Mehriban xanım Əliyevanın “İzvestiya” qəzetinin müxbirinə müsahibəsi

MEHRİBAN ƏLİYEVƏ

“Mən konkret iş görmək, konkret adamlara kömək etmək istəyirəm”.

Heydər Əliyev 1923-cü il mayın 10-da doğulmuşdur. Bu il 82 yaşı tamam olmalı idi. Amma qismət olmadı. O, səksən yaşında dünyasını dəyişdi. Özünün 80 illiyini qeyd etmək də ona nəsib olmadı. Dünyaya göz açmasının səksəninci gününü xəstəxana divarları arasında qarşıladı. Bu yubiley ərəfəsində bir çox ölkələr onu öz yüksək ordenləri ilə təltif etdilər. Lakin bu mükafatlar ona sağlığında təqdim edilməmiş qaldı. Heydər Əliyev həyatdan bütün milləti sıx birləşdirərək getdi. Bu da bir faktdır. Bir çox ölkələrin rəhbərləri onun xatirəsinə ehtiramını bildirmək, sonuncu “əlvida” sözünü demək üçün Bakıya gəldilər. Lakin o dekabr günündə baş verən bu kədərli və hüznü hadisə aprel-də hərbi məktəbin şagirdləri ilə görüş zamanı onun öz davranışı ilə nümayiş etdirdiyi borca sədaqətin yüksək nümunəsi ilə həmişə bərabər xatırlanacaqdır.

Heydər Əliyev həyatdan müəyyən bir missiyanı yerinə yetirərək getdi. Həyatdan heç də hər bir görkəmli siyasətçiyə, heç şübhəsiz ki, Heydər Əliyev belə siyasətçi idi, qismət olmayan tərzdə getdi. Özü də, tam əsasla deyə bilərik ki, özünün bütün işlərini səliqə-sahmana salaraq getdi. Yeni Azərbaycan dövlətçiliyinin qurulması sahəsində başladığı böyük işi öz məntiqini, dönməz xarakterini aldığı mərhələyə çatdıraraq həyatla vidalaşdı.

Bu gün millətin atasının işini Heydər Əliyevin oğlu layiqincə davam etdirir. Onun üzərinə ikiqat məsuliyyət düşür. O, ilk növbədə, millət qarşısında cavabdehdir. Bununla yanaşı, o, öz atası qarşısında daxilən cavabdeh olmaya bilməz, özünü nüfuz və etibardan sala bilməz, apardığı siyasəti Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi yüksək səviyyədən aşağı sala bilməz. İlham Əliyevin prezidentliyinin ötən ilyarımı göstərdi ki, o, nəinki atasının xəttini qoruyub saxlamağa və davam etdirməyə, həm də gələcək üçün inkişaf etdirməyə qadirdir.

Böyük siyasi işlərdə getdikcə yeni-yeni amillər hərəkətə gətirilir və onlar strateji və taktiki nəticələrə nail olmaq üçün çox vaxt keyfiyyətcə yeni imkanlar yaradır. Müasir siyasi liderlərin nümayəndəsi kimi İlham Əliyevə bu baxımdan hazırda xanımı Mehriban Əliyeva misilsiz kömək göstərir. Birlikdə götürdükdə, müasir dünyada birinci xanımın rolu bəzən çox əhəmiyyətli olur.

Amma Mehriban xanım üçün bu, “sadəcə, özünü göstərmək” kimi müasir dəbə ehtiram əlaməti deyildir. O, öhdəsinə götürdüyü müstəqil vəzifəni tam düşünölmüş surətdə və inamla yerinə yetirir, artıq nəçə aydır YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri olaraq, çox ciddi humanitar proqramlar həyata keçirir.

İlk baxışdan, düşünmək olar ki, heç bir rəsmi səlahiyyət və müstəsna hüquq verilməyən adam nə edə bilər? Müqavilə imzalamaq – bunu edə bilməz, rəsmi danışıqlar aparmaq – onu da edə bilməz. Məgər müasir siyasətdə və diplomatiyada hər şey ancaq rəsmi yollarla həll edilir? Bəs bir qərara gəlmək üçün bütün imkanlar sanki tükəndikdə nə etməli? Bəzən hər hansı bir məsələ barəsində kiminləsə elə-belə söhbət (əslində isə, bu, sırf zahiri təsəvvürdür, çünki siyasətdə söhbətlər olmur) çox şeyi həll edir. Bəs nə mənfəət, nə də əlüstü qazanc gətirən, ona görə də böyük və sanki “ciddi” siyasətçilər üçün “maraqlı olmayan” ümitsiz humanitar problemlərin həllinə kim girişərdi? Halbuki, hər bir belə humanitar problemin arxasında ayrıca bir insan faciəsi (və özlüyündə ümumbəşəri faciə) durur!

Bax, Mehriban Əliyeva bu cür işə girişmişdir və onu layiqincə yerinə yetirir.

SUAL: Mən söhbətimizi bundan başlamaq istərdim Siz Mehriban xanımsınız. Adınızın rus dilində gözəl mənalara var-şəfqətli, sevimli. Həqiqətən, Siz mehriban, xeyirxah, nəvazişli, sevimli insansınız, xoşməramlı səfirsiniz, habelə Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin üzvüsünüz. Olimpiya oyunları da xoşməramlı oyunlardır. Belə çıxır ki, Mehriban xoş məramdır və gözəl keyfiyyətlərin mücəssəməsidir. Qızlarınızın adı nədir?

CAVAB: Leyla və Arzu. Çox gözəl Azərbaycan adlarıdır. Arzu istək, dilək, həsrət mənasındadır. Leyla gecə, qaranlıq gecə deməkdir.

Həqiqətən, belə bir nəzəriyyə var ki, insan doğularkən verilən ad onun bütün taleyinə təsir göstərir. Deyə bilmərəm, bu nəzəriyyə real həyatda özünü nə dərəcədə doğruldur, amma yaxşılıq, mərhəmət kimi anlayışlar mənim üçün, həqiqətən, ümdə anlayışlardır. Zənnimcə, geniş anlamda, mərhəmət ən yaxşı və ən ülvəi insani keyfiyyətlərdən biridir.

SUAL: Sizin çıxışlarınızı (eləcə də həyat yoldaşınızın çıxışlarını) dinləyənlər rus dilini gözəl bildiyinizi qeyd edirlər. Hazırda Azərbaycanda rus dili ilə əlaqədar vəziyyət necədir və o, məişətdə nə dərəcədə yayılıb? Rus məktəbləri necə fəaliyyət göstərir? Rus dili Azərbaycan üçün nə deməkdir?

CAVAB: İlk növbədə demək istəyirəm ki, son 10-12 ildə Azərbaycanda tədris rus dilində aparılan heç bir məktəb bağlanmayıbdır. Bütün ali məktəblərdə dərslər rus dilində keçilən fakültələr qalır.

200 il ərzində Rusiya ilə yanaşı yaşama rus dilini həm mədəni, həm də adi həyatın təzahürünə çevirmişdir. Bakıda Rus Dram Teatrı kimi gözəl bir teatr işləyir, repertuarına, əsasən, rus klassiklərinin və rusdilli müəlliflərin müasir pyesləri daxildir. Musiqili Komediya Teatrında gözəl rus truppası var.

Rus dili bizim üçün, əvvəlkitək, təkcə böyük rus mədəniyyətinin dili deyil, həm də ünsiyyət və informa-

siya almaq vasitəsidir. Şəxsən mənim üçün istər sovet dövründə, istərsə də indi “İnostrannaya literatura” jurnalı dünya ədəbiyyatının müxtəlif əsərləri ilə tanışlıq imkanındır.

Əlbəttə ki, indi gənclər rus dili ilə yanaşı, digər xarici dilləri də fəal öyrənirlər. Bu, normal meyildir. Amma bir çox nəsillərin səyləri ilə toplanmış çox böyük tarixi təcrübə, mədəniyyətlərin dialoqunun verdiyi belə gözəl nəticələr bizim üçün son dərəcə qiymətlidir. Azərbaycanda bu gün də ziyalıların xeyli hissəsi Rusiya elitəsi ilə elmi əlaqələri və yaradıcılıq əlaqələrini nəinki saxlayıb, həm də rus dilindən kifayət qədər fəal istifadə edir. Rus dilində yazan Maqsud İbrahimbəyovun yaradıcılığı buna ən parlaq misaldır.

Yeri gəlmişkən, bizdə Rus Dili və Ədəbiyyatı İnstitutunun bazasında Slavyan Universiteti yaradılıb. Burada rus dili mütəxəssisləri ilə yanaşı, bütün slavyan dilləri üzrə də kadrlar hazırlanır.

SUAL: Rusiyada Azərbaycan ili. Siz “İrs” (“Nasle-diye”) jurnalının təsisçisisiniz. Gözəl jurnaldır. Mən Heydər Əliyeviçə həsr edilən sonuncu nömrəni oxumuşam. Çox maraqlı nömrədir, özü də nəfis tərtib edilib. Təəssüf ki, Rusiyada heç də hamının, hətta Qafqazla, Azərbaycanla maraqlananların da bu jurnalın varlığından xəbəri yoxdur. Siz onu hansısa şəkildə Rusiya auditoriyasında yaymaq fikrində deyilsinizmi? Heç olmasa, diaspor vasitəsilə? Belə planlarınız varmı? Azərbaycan ilinin proqramı sayəsində indi Siz Azərbaycan mədəniyyətinin Rusiyada öyrənilməsinə öz töhfənizi verə bilərsiniz. Mədəni irsin himayədarı kimi nə kimi işlər görməyi planlaşdırırsınız?

CAVAB: Planlar çoxdur. Hamısından danışmaq çox çətindir. Biz Rusiyada Azərbaycan ilindən elə istifadə etmək istəyirik ki, həm paytaxtda, həm də Rusiyanın ucqarlarında mədəni irsimizi yaxşı bilən adamlar olsun. Çox zəngin olan Azərbaycan mədəniyyəti, özünə maraq doğurmağa qadirdir, onu sevmək üçün onu öyrənmək kifayətdir.

10 il əvvəl biz “Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları” Fondunu yaradarkən onun əsas məqsədi Azərbaycan mədəniyyətini təbliğ etmək, tanıtdırmaq idi. “İrs” jurnalını da mən elə onda təsis etdim. Jurnal, əslində, Fondun fəaliyyətini işıqlandırmaqla məşğul olurdu və müəyyən bir mövzuya həsr edilən hər bir nömrə həm populyar, həm də tədqiqat materialı idi. İftixarla deyə bilərəm ki, Azərbaycan mədəniyyəti barədə bizdən əvvəl hələ heç kim belə şirin yazmayıbdır. Məsələn, miniatürdən və ya memarlıq abidələrindən yazmağı qarşıımıza məqsəd qoyduqda, əməkdaşlığa, əslində, həm akademiya alimlərini, həm jurnalistləri, həm də sənətşünasları cəlb etmişik.

Fond da, jurnal da kifayət qədər mürəkkəb vəzifələri yerinə yetirməli idi. O illər müstəqil Azərbaycanın təşəkkül illəri idi. Siyasi, iqtisadi dəyişikliklərlə yanaşı, köhnə ideologiyadan xilasolma prosesi də gedir, stereotiplər dağıdılırdı. Kifayət qədər təlatümlü həmin dövrdə mədəni irsimiz yenidən fikir süzgəcindən keçirilir, əzəli milli ənənələrə və köklərə qaydılırdı. Yeri gəlmişkən, azərbaycanlıların ümumdünya qurultayının iştirakçılarna jurnalın bir çox müxtəlif nömrələri paylandı və diasporun nümayəndələri bunu çox yüksək qiymətləndirdilər. Əlaqələrimiz yarandı və o vaxtdan bəri jurnalın hər bir nömrəsini onunla maraqlananların ünvanına göndəririk. Zənnimcə, jurnalın elektron versiyasına ehtiyac artıq çoxdan yaranmışdır. Onu bütün Rusiya auditoriyasında yaymaq isə kifayət qədər ciddi layihədir və bu barədə düşünmək olar.

Adətən belə hesab edilir ki, bizdən uzaq olan ölkələrə nisbətən, yaxın qonşular kimi biz bir-birimizi daha yaxşı tanıyıırıq. Amma reallıqlar göstərir ki, bu, heç də belə deyildir. İstərdik ki, Azərbaycan ili, eləcə də sonrakı il – Azərbaycanda Rusiya ili bu məsələdə bizə kömək etsin.

Dünya informasiyanı, əsasən, internet mənbələrindən istifadə etməklə alır. Düşünürəm ki, bunu şərh etməyə dəyməz, sadəcə olaraq, fakt kimi qəbul etmək

və onu maksimum işə salmağa çalışmaq gərəkdir. Heydər Əliyev Fondunda biz “Azərbaycan” adlı xüsusi sayt hazırlayırıq. Burada bütün ölkə haqqında geniş informasiya toplamaq istəyirik. Bu sayt mayın axırlarında açılacaqdır. Hələlik təkcə Azərbaycan, rus, ingilis dillərində. Gələcəkdə bir sıra dilləri də əlavə etmək fikrindəyik.

SUAL: Bəs, xəbərlər lenti də olacaqmı?

CAVAB: Mütləq olacaq.

SUAL: Bu lent gün ərzində neçə dəfə təzələnəcək?

CAVAB: Gündə minimum üç-dörd dəfə.

SUAL: Saytı özünüz hazırlayırsınız, yoxsa Rusiya mütəxəssislərini cəlb edirsiniz?

CAVAB: Xeyr. Hər şeyi özümüz edirik. Yeganə olaraq, mütəxəssisləri tərcümə üçün cəlb edirik.

SUAL: YUNESKO muğamı dünya irsi hesab etmişdir. Siz bu qədim musiqi ənənəsinin himayədarısınız. Bu yaxınlarda Azərbaycanda “Qarabağ xanəndələri” albomu buraxılmışdır. Bu ideya kimin ağına gəlmişdir? Fondunuzun belə musiqi toplusunu rus dinləyicilərinə təqdim etmək planları varmı? Azərbaycan xalq musiqisi müntəxəbatından məqalələrin rus dilində dərc ediləcəyini gözləmək olarmı?

CAVAB: Ondan başlayım ki, “Qarabağ xanəndələri” albomunda material Azərbaycan, rus, ingilis və fransız dillərində verilmişdir. Aydındır ki, musiqinin özünün tərcüməyə ehtiyacı yoxdur.

Muğama dair müxtəlif albomlar buraxacağımızla yanaşı, muğam haqqında elmi işlərdən ibarət xüsusi seriya da hazırlayırıq. Buraya həm orta əsrlərdə yaşayıb-yaratmış müəlliflər, eləcə də hələ 1980-ci illərdə muğama dair gözəl monoqrafiya buraxmış fransız tədqiqatçısı Dürinq kimi muğamın müasir tədqiqatçıları daxil olacaqlar. Təbii ki, istənilən belə layihə bir neçə dildə buraxılacaqdır. Muğam problemlərinə dair müxtəlif simpoziumlar, “dəyirmi masa”lar, qeyri-formal görüşlər keçirmək nəzərdə tutulur və ümidvaram ki, Rusiya sənətsüenaları bu tədbirlərdə iştirak edəcəklər.

Bildiyiniz kimi, YUNESKO mənə “Xoşməramlı səfir” adı verilməsi haqqında qərar qəbul etmişdir. Mən şifahi və musiqi ənənələri üzrə səfirəm. Tamamilə təbiidir ki, dünya irsinin inciləri siyahısına daxil edilən muğam mənim fəaliyyətimin əsas sahəsi olmuşdur. Lakin, əlbəttə ki, Azərbaycan xalqının çox zəngin musiqi ənənələri təkcə muğamla məhdudlaşmır. Qarşıda aşığı yaradıcılığına dair, çox nadir ənənə olan və sovet dövründə aşağı səviyyəyə endirilən meyxanaya və bir sıra digər sənət növlərinə dair hələ nə qədər layihə və niyyətlər var.

“Qarabağ xanəndələri” albomunun təqdimatı göstərdi ki, belə layihələrə ehtiyac çox böyükdür.

SUAL: “Qarabağ xanəndələri” albomunu buraxmaq ideyası Sizə məxsusdur?

CAVAB: Bəli, bu, mənim təşəbbüsüm idi. Bilirsinizmi, muğam hər bir azərbaycanlının genetik kodudur. Hətta müəyyən səbəblər üzündən muğamı hələ başa düşməyən və dinləməyən, amma buna hökmən, mütləq gəlib çıxacaq ən gənc azərbaycanlının da genetik kodudur.

İstənilən musiqinin – simfonik, populyar və ya xalq musiqisinin, fərqi yoxdur, – öz yeri var. Pisi odur ki, hansısa birinə üstünlük verilir. Bu, televiziya da xüsusən parlaq təzahür edir. Təəssüf ki, müasir həyatda teleməkandan nə kənarda qalırsa, belə təsəvvür yaranır ki, o, sanki mövcud deyildir. Deyə bilmərəm ki, ölkəmizdə xalq musiqisi ilə, xüsusən muğamla bağlı problemlər olmuşdur. Sadəcə olaraq, yeni impuls gərək idi. Qeyri-adi yanaşma lazım idi.

Biz muğam ustaları ilə birinci dəfə “dəyirmi masa” arxasına toplaşaraq, ilk yeddi layihəmizi onların mühakiməsinə verdikdə, bu korifeylərin rəyini eşitmək mənim üçün son dərəcə vacib idi. Söhbətimiz alındı. Muğama dair konkret proqram da bu söhbətin nəticəsi oldu və o, YUNESKO-nun himayəsi ilə həyata keçirilməyə başlandı.

Lakin Xoşməramlı səfir kimi mənim fəaliyyətim, ümumən, şifahi ənənələrin və musiqi ənənələrinin qo-

runub saxlanılmasına yönəldilmişdir və bu fəaliyyəti ancaq Azərbaycanla məhdudlaşdırmaq düzgün olmazdı. Yeri gəlmişkən, bu ilin əvvəlində Kazanda YUNESKO-nun regional müşavirəsində çıxışında mən gözəl Sabantuy bayramı kimi şifahi ənənənin yaşadılmasını dəstəklədim.

Muğam ümumdünya irsidir, lakin indiyədək ona vahid yanaşmalar, köklərə müraciət, muğamın fəlsəfi aspektlərinin öyrənilməsi mövqelərindən baxılmamışdır. Biz Bakıda Beynəlxalq Muğam Mərkəzi tikmək fikrindəyik. Prezident artıq fərman imzalamışdır və düşünürəm ki, bu mərkəz regional layihələrdə son dərəcə mühüm rol oynayacaqdır.

SUAL: Deməli, Siz Prezidentin Fərmanına yol açdınız?

CAVAB: Gəlin belə deyək: Mərkəzin yaradılması problemi hamımız tərəfindən qoyulmuşdu. Onun həllinin bir neçə variantı vardı və bunlar mərkəzin mövcud olan binalardan birində yerləşdirilməsini nəzərdə tuturdu. Prezident qərara aldı ki, yeni tikintiyə başlamaq daha yaxşıdır. Bu, sadəcə, mədəniyyət xadimlərinin qarşıya qoyduqları problemlərə dövlətin reaksiyasıdır. Yəqin ki, bu, dövlətlə vətəndaş cəmiyyətinin qarşılıqlı münasibətlərinin normal formasıdır.

Bu, təbiidir, necə ki, “Qarabağ xanəndələri” albomunu buraxdıqdan sonra “Qarabağ” kitabını hazırlamağa başlamamız da təbii idi.

Məlumdur ki, Azərbaycanda bir neçə muğam məktəbi var. Aparıcı məktəblərdən biri məhz Qarabağ muğam məktəbidir. Hazırda o, böyük təhlükə qarşısındadır, bu janrın gənc ifaçılarının sayı xeyli azalmışdır. Balaca muğam ifaçılarını, adətən, Qarabağ bülbülləri adlandırırlar. Bu gün Qarabağın sakinləri olan məcburi köçkünlərin düşərgələrində böyüyən uşaqlar daha muğam oxumurlar, onların arasında belə Qarabağ bülbülləri son dərəcə azdır. Oxumaq üçün onlara Qarabağ dağları, Qarabağ təbiəti, Qarabağ torpağı lazımdır. Azərbaycan mədəniyyətinin Üzeyir Hacıbəyov və Bülbül

kimi belə böyük korifeylərinin Şuşada doğulduqlarını demək kifayətdir. Bax, beləcə, sırf musiqi layihəsindən siyasi layihə yarandı.

Qarabağ bizim ağrı-acımız, tariximiz, milli sərvətimizdir. Tezliklə “Qarabağ” kitabı çapdan çıxacaqdır. Yeri gəlmişkən, əlavə etmək istəyirəm ki, hazırda “Hacıbəyov” şərti adı altında böyük layihə üzərində intensiv iş gedir. Bu layihədə Hacıbəyovun bütün əsərlərinin, o cümlədən klavirlərinin yenidən çap olunması ilə yanaşı, onun bütün əsərlərinin CD və DVD-də buraxılması da nəzərdə tutulmuşdur. Bu layihəni ətraflı şərh etmək istəmirəm, lakin mənə elə gəlir ki, bizdə hələ indiyədək belə miqyasda və səviyyədə layihələr olmamışdır.

Mən YUNESKO-nun Xoşməramlı səfiriyəm. Bu təşkilat siyasi məsələlərlə məşğul olmur. Parisdə olarkən söhbətlərimiz zamanı deyirdim: “Yaxşı, biz işğal probleminə toxunmururuq, biz siyasi problemlərə toxunmururuq, lakin axı, bir milyon qaçqın-köçkün çadır şəhərciklərində yaşayır, uşaqlar təhsil almırlar. Dövlət bütün bu problemləri həll etmək iqtidarında deyildir. Təhsil YUNESKO-nun fəaliyyət sahəsidirmi? Bəli. Onda bəs, uşaqlarla nə etməli? Axı, onlar böyüyürlər. Onlar üçün vaxt itirilmişdir, onlar lazımi təhsil almırlar”.

Sonra. Muğam, muğam problemi. Biz bu səsləri itiririk, bunun əvəzi heç vaxt qaytarılmayacaq. Biz memarlıq abidələrini itiririk, onlar dağıdılmışdır.

Artıq bu ərazilərdə dünya mədəniyyətinin nə qədər incilərinin məhv edildiyi haqqında ekspert rəyləri var. Biz bu məsələləri qaldırmalıyıq. Ona görə də qərara aldığımız ki, o cümlədən muğam vasitəsilə Qarabağ problemi haqqında həqiqəti dünya birliyinə çatdıraq.

SUAL: Azərbaycanda sosial proqramlar. İÇV, hepatit və sair kimi viruslu infeksiyalarla mübarizə sahəsində vəziyyət necədir? Çoxuşaqlı ailələrə müavinət necə ödənilir? Yoxsulluqla mübarizədə hansı uğurlar qazanılmışdır?

CAVAB: Dərhal demək istəyirəm ki, Heydər Əliyev Fondu 2004-cü il mayın 10-da fəaliyyətə başlamışdır.

Bir ildir ki, işləyirik. Fəaliyyət dairəsi çox böyükdür. Bu Fondun başlıca vəzifəsi və məqsədi Heydər Əliyev irsini qoruyub saxlamaqdır. Biz Heydər Əliyev Universitetini, Heydər Əliyev İrsinə dair Elmi-Tədqiqat İnstitutunu yaratmağa hazırlaşırıq, yəni böyük, qlobal layihələr planlaşdırırıq, lakin Fondun yarandığı ilk gündən sosial problemlərlə məşğul olmağa başladıq. Bu problemlər, ilk növbədə, qaçqınlar və məcburi köçkünlərin, uşaq evləri və internat məktəblərinin, müxtəlif xəstəliklərdən əziyyət çəkən insanların problemləridir.

Bəri başdan demək istəyirəm ki, biz bilavasitə yoxsulluq problemləri ilə məşğul olmuruq. Azərbaycanda yoxsulluğun azaldılmasına dair dövlət proqramı var və o, beynəlxalq qurumlarla sıx əməkdaşlıq şəraitində gerçəkləşdirilir. Özü də nəzərə almaq lazımdır ki, əslində bizdə sosial dotasiya sistemi yoxdur, yəni Rusiyada monetizasiya adlanan proses bizdə artıq reallaşdırılmış və kifayət qədər sakit şəraitdə keçmişdir.

Uşaq səhiyyəsi proqramlarından ikisini – diabet və talassemiya xəstəlikləri ilə bağlı proqramları qeyd etmək istəyirəm. Uşaq diabeti ilə bağlı vəziyyət nisbətən düzəlmiş, proqram isə başlamışdır. Talassemiya problemi isə daha mürəkkəbdir: təəssüf ki, Azərbaycan talassemiyasının kifayət qədər geniş yayıldığı ölkələrə aiddir. Məlumdur ki, bu, qanın genetik xəstəliyidir. Lakin bir sıra Aralıq dənizi ölkələrinin təcrübəsi göstərir ki, bu xəstəliklə müvəffəqiyyətlə mübarizə aparmaq olar. Fond hazırda gündüz stasionarının da olacağı talassemiya mərkəzi tikir. Nə qədər ki, tikinti gedir, biz mütəxəssislər üçün məşğələlər keçirir, onları bir sıra ölkələrə təcrübə keçməyə göndəririk.

Uşaq evləri və internat məktəblərinə dair dörd böyük layihə gerçəkləşdirilmişdir, hazırda 12 məktəb təmir olunur. Mən şəxsən 28 internat məktəbində olmuşam və proqramımda ölkənin, əslində, hər bir belə müəssisəsinə getmək nəzərdə tutulmuşdur. Əlbəttə, getmək deyəndə, konkret yardım göstərmək də nəzərdə tutulur.

Onlara isə müxtəlif, hər cür kömək lazımdır. Elə problemlər var ki, onları dərhal və nisbətən asanlıqla həll etmək olur. Əlbəttə, bu, təmir, təchizat və təminat problemləridir. Lakin konkret problemləri həll edərkən, qlobal problemləri də unutmamaq olmaz. Məsələn, uşaq evləri və internat məktəblərinin bütün sisteminin sovet pedaqogikası və təhsilin sovet sistemi ilə idarə olunması çərçivəsində yarandığını nəzərə almaq son dərəcə vacibdir. Ona görə də digər ölkələrin təcrübəsindən faydalanmaq və istifadə etmək üçün qapıları açmaq zəruridir.

Biz təhsil işçiləri, Azərbaycanda təmsil olunmuş müxtəlif ictimai təşkilatların nümayəndələri, ayrı-ayrı ölkələrin Azərbaycandakı səfirlərinin xanımları ilə dəfələrlə bir yerə toplaşaraq, problemləri müzakirə etmişik. Təkliflər hədsizdir – mövcud sistemi ləğv edib “ailəvi uşaq evləri”nə keçməkdən tutmuş konkret dərs vəsaiti yardımınadək. Önəmlisi odur ki, problemlərə heç kəs biganə deyildir. İndi bir çox qurumlar və insanlar Fondla bu istiqamətdə əməkdaşlıq əlaqələri yaradırlar. Lakin daha qlobal vəzifələr son dərəcə ləng həll olunur.

Tibb işçisi kimi çox gözəl başa düşürəm ki, psixi və fiziki qüsurları olan uşaqlar yalnız nəticədir, çox mürəkkəb ictimai proseslər zəncirində axırncı halqadır. Bunun arxasında yoxsulluq, zərərli adətlər və bəzən də sadəcə, müəyyən zəruri tibbi biliklərin yoxluğu dayanır. Bütün bunlar uzunmüddətli proqramların gerçəkləşdirilməsini tələb edir. Biz reallaşdırılması illərlə çəkəcək layihələrdən qorxmuruq, lakin eyni zamanda gözəl anlayırıq ki, bizdən ani tezliklə yardım və fayda gözləyirlər. Bütün bunları vəhdət halında birləşdirmək mürəkkəb vəzifədir, lakin necə deyərlər, yolun öhdəsindən yolçu gələr.

SUAL: Siz qaçqınların hazırkı vəziyyətini necə təsvir edərdiniz, onların, ilk növbədə nəyə ehtiyacı var?

CAVAB: Bu elə bir problemdir ki, hətta hər şey nizama salındıqdan sonra belə onu unutmamaq çətin olacaqdır. Mən inanıram ki, həqiqət zəfər çalacaq və

Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa edəcəkdir. Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, ilk növbədə, görünməmiş humanitar fəlakətdir. Bir milyon qaçqın-köçkünün hər birinin öz şəxsi faciəsi var.

Onların, ilk növbədə köməyə və həyanlığa ehtiyacı var. Görəydiniz ki, hər bir nümayəndə heyətini necə ümidlə qarşılayırlar. Düşünürlər ki, bəlkə bunlar doğma yerlərə qayıtmaqda nə iləsə kömək edəcəklər. Çox vaxt isə onları narahat edən problemləri, sadəcə, kiməsə danışaraq, ürəklərini boşaltmağa ehtiyac duyurlar.

Bəli, biz bu gün Azərbaycan dövlətinin və Azərbaycan cəmiyyətinin imkanı çatan hər şeyi edirik. Neft Fondundan ilk vəsait məhz qaçqın-köçkünlər üçün şəhərciklərin tikintisinə və onların çadır düşərgələrindən köçürülməsinə xərclənmişdir. Onlarla ünsiyyət zamanı bu insanların hədsiz dözümlülüyü və elə bir o qədər də hədsiz inamı adamı heyretə gətirir. Onlar ədalətin zəfər çalacağına, işğal olunmuş torpaqların azad ediləcəyinə və yenidən ev-eşik sahibi olacaqlarına inanırlar.

SUAL: Böyük Vətən müharibəsində Qələbənin 60 illiyidir. Siz Moskvada keçirilən bayramda iştirak etmisiniz. Şəxsən Sizin üçün 9 May nə deməkdir?

CAVAB: Moskvada keçirilən bayram olduqca nadir hadisə idi və məncə, onun iştirakçılarının heç biri buna biganə qalmamışdır. Mənim üçün Qələbə bayramı, ilk növbədə, şərin cəzalandırılacağı və xeyirin qalib gələcəyi mövzusunda daha bir tarix dərslidir. 600 mindən çox azərbaycanlı cəbhəyə getmiş və onların yarısından çoxu geri qayıtmamışdır. O illərdə cəbhəyə lazım olan neftin 90 faizdən çoxunu Bakı verirdi. Məşhur “Molotov kokteyli” də Azərbaycan neftçilərinin məhsulu, daha dəqiq desək, 100 yaşı YUNESKO tərəfindən bu il qeyd olunan akademik Y.Məmmədəliyevin kəşfidir.

Burada müharibə kişilər kimi qadınları da, uşaqları da səfərbər etmişdi, onlar neft mədənlərində ərlərini və atalarını əvəz etmişlər. Bir sözlə, Azərbaycanda müharibə ilə bu və ya başqa dərəcədə əlaqəsi olmayan

ailə yox idi. Mənim valideynlərim müharibə vaxtı uşaq idilər, müharibə dövrünün uşaqları.

Biz Heydər Əliyev Fondunda veteranlarla çox gözəl görüş keçirdik. Həmin görüşdən qəlbimi sıxan qarışıq hisslə – iftixar və kədər hissi ilə ayrıldım. Qələbə bayramı, ilk növbədə, veteranların bayramıdır, onları qorumaq, onların qayğısına qalmaq lazımdır.

SUAL: Ərinizin prezident vəzifəsinə seçilməsi ilə həyatınızda nə kimi dəyişiklik baş vermişdir? Göz qaбаğında olmağınız Sizi narahat etmirmi? Uşaqlarınız, ciddi ictimai işiniz var. Prezidentin xanımı olmaq çətin-dirmi?

CAVAB: Bir kəlmə ilə desək, çox məsuliyyətlidir. Həyatıma gəldikdə isə, demək olar ki, dəyişməmişdir. Mən uşaqlıqdan daim kütləvilik elementi olan mühitdə böyümüşəm. Əgər nəzərə alsaq ki, Heydər Əliyevin ailəsinin üzvü olanda birinci kursda oxuyurdum, deməli ki, 20 ildən artıq bir müddətdə bir çox amillər formalaşmış davranış tipini şərtləndirmişdir. Odur ki, xüsusi dəyişikliklərin baş verdiyini demək mənim üçün çətinidir.

Dəyişən başqa şeydir – məndən kənarda olan nə isə dəyişmişdir. Məsələn, ömür boyu mənim həyat amalım belə olmuşdur ki, etmək istədiyini yaxşılığı heç vəchlə gözə çarpdırmaq olmaz. İndi mən bundan, demək olar ki, məhrumam. Birinci xanım statusunda mən elə bir xeyriyyə aksiyası keçirə bilmirəm ki, o, ictimaiyyətin diqqətini cəlb etməsin. Bu, kütləvilik amili məni sıxsa da, yaşayışma bəzi yeniliklər gətirir və mən bunu olduğu kimi qəbul edirəm. Bu isə özünü göstərməkdən tamamilə uzaq adam kimi mənə kifayət qədər çətin olur.

SUAL: Uşaqların buna münasibəti necədir?

CAVAB: Müxtəlifdir. Heydər, yəqin ki, bütün bunları sadəcə olaraq görmür. Heç nədən asılı olmayaraq, biz, onun nəzərində ən başlıca adamlarıq və əlbəttə ki, bizdən güclü, ağıllı və xeyirxah heç kim ola bilməz. Qızlar isə artıq böyükdürlər və mənə, üzərlərinə düşən məsuliyyət yüklərini layiqincə daşıyırlar.

SUAL: Ölkənin siyasi həyatında müxalifətsiz, söz azadlığı olmadan keçinmək mümkün deyil. Ailənizdə söz azadlığı baxımından vəziyyət necədir və “müxalifət” varmı?

CAVAB: Ailə, ilk növbədə həmfikirlər deməkdir. Bu insanlar – oxşar həyat prinsipləri və mənəvi dəyərləri olan kişi və qadındır. Odur ki, mənə, ailədə sözün radikal mənasında müxalifət olmamalıdır. İlhamla mənim çox şeylər barədə təsəvvürümüz eynidir. Biz təxminən oxşar mühitdə böyümüşük. Bu, ötən əsrin bütün mürəkkəbliklərinə baxmayaraq, öz ideallarına, mənəvi dəyərlərinə, milli ənənələrinə sadıq qala bilən Azərbaycan ziyalılarıdır. Belə köklərə malik olmaq xoşbəxtlikdir.

Qadın, hətta əgər o, prezidentin xanımı da olsa, hər şeydən əvvəl, qadındır, ailədə sülhün, razılığın və məhəbbətin təminatçısıdır. Mənim üçün çox vacibdir ki, həyat yoldaşım olduqca dolğun və gərgin iş günündən sonra evə gəlir və burada onu anlayır və dəstəkləyirlər, onu qiymətləndirir və sevirlər. Mən həm dost, həm də sevimli olmaq istəyirəm.

SUAL: Siz buna yəqin ki, nail ola bilərsiniz.

CAVAB: Nail ola bilib-bilmədiyimi İlhamdan soruşmaq lazımdır.

SUAL: Siz xalq ənənələrini dəstəkləyirsiniz, dünya mədəniyyətinin bir hissəsi kimi muğamı inkişaf etdirirsiniz. Siz dindar adamsınız? Görkəmli dövlət xadimlərinin müqəddəs yerləri nümayişkaranə ziyarət etməsinə münasibətiniz necədir?

CAVAB: Mən Allaha inanıram. Dindar deyiləm, məhz Allaha inanıram, bu anlayış mənim daxili aləmi mi daha dəqiq əks etdirir.

Dövlət xadimlərinin müqəddəs yerləri nümayişkaranə ziyarət etməsinə gəldikdə isə, zənnimcə, bu onların günahından çox bədbəxtçiliyidir. Belə ki, Allahla və Müqəddəsliklə təmas kimi sırf şəxsi məsələ də protokolla təbə olur və kütləvilik elementinə çevrilir. Hesab edirəm ki, buna görə onların daxili ehtiyacını şübhə altına almaq lazım deyildir.

SUAL: Siz ixtisasca həkim-oftalmoloqsunuz. Peşənizi unutmamısınız mı?

CAVAB: Birinci Moskva Tibb İnstitutunda təhsilimi başa vurduqdan sonra Moskva Göz Xəstəlikləri Elmi Tədqiqat İnstitutunda işləmişəm. Mən uzun müddət ixtisasım üzrə işləməmişəm. Buna görə də, təbii ki, çox şey unudulubdur. Oftalmologiya elə bir sahədir ki, əgər bir-iki ay yayındınsa, gərək ötürdüklərinin yerini doldurasan.

SUAL: Peşə seçiminiz nədən irəli gəlmişdi?

CAVAB: Aqlım kəsəndən bəri başqa alternativim olmayıb. Anam şərqsünas-alim idi. Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Şərqsünaslıq İnstitutuna başçılıq etmişdir. Lakin məktəbi bitirdikdən sonra sənədlərini tibb institutuna vermişdi, çünki çox istəyirdi ki, həkim olsun. Nəyə görəsə valideynləri onu uzun müddət dilə tutmuşlar və nəticədə o, görkəmli filoloq olmuşdur. Bax onun bu baş tutmamış arzusu mənim seçimimi müəyyənləşdirmişdir.

İxtisas seçimimə isə İlhamın anası – həkim-oftalmoloq Zərifə xanım təsir göstərmişdir. Çox təəssüf ki, Zərifə xanım ilə ünsiyyətimiz çox çəkmədi. Biz 1983-cü ildə tanış olduq, 1985-ci ildə isə o, dünyasını dəyişdi. Bu istedadlı və gözəl qadınla bağlı ən xoş xatirələrim qalmışdır.

SUAL: Moskva. Orada nə qədər yaşamısınız, Moskva ilə bağlı nostalji hisslər keçirirsiniz mi?

CAVAB: Yəqin ki, bu gənclik illərinin nisgilidir. Unudulmaz vaxtlar idi. Əlbəttə, Moskvada dostlarımız qalıb, onların hamısını böyük səmimiyyətlə xatırlayırıq. Bu gün Moskvanı, əlbəttə ki, tamamilə başqa cür qavrayıram. Protokolda hər dəqiqə nəzərə alınır və mən, əslində, şəhəri doyunca gəzə bilmirəm. Moskva fantastik surətdə gözəlləşmişdir, lakin bu, artıq başqa şəhərdir. Burada hər şey başqadır. O dövrün Moskvası artıq tarixdə, bir də mənim xatirimdə qalmışdır. Yəqin ki, vaxtilə yaxşı günlər keçirdiyimiz bütün şəhərlərdə bu, gec-tez baş verir.

SUAL: Atanın və oğulun xüsusiyyətlərini necə müqayisə edərdiniz? Heydər Əlirza oğlunun hansı keyfiyyətləri Sizin üçün xüsusilə yaddaqalandır?

CAVAB: Şübhəsiz ki, oxşarlıq var. Bu, özünü çox şeydə göstərir. İlk növbədə intellektdə və xasiyyətdə.

Heydər Əlirza oğlu barədə suala bir müsahibə çərçivəsində cavab vermək mümkün deyil. Onun haqqında çoxlu kitab yazılmışdır. Lakin təəssüf ki, onların heç biri onun şəxsiyyətinin bütün əzəmətini əks etdirmir. İlk növbədə, əlbəttə ki, Heydər Əlirza oğlu aydın ifadə olunan xarizmaya malik idi. Onun enerjisi ətrafda hər şeyi dəyişməyə qadir idi. Onun gəlişi ilə hər şey dəyişirdi. Onun fantastik yaddaşı, intellekti, hədsiz məlumatlılığı bəzən həlli müşkül görünən problemləri həll etməyə imkan verirdi. Mahiyyət etibarilə Heydər Əliyev fenomeni hələ də sonadək açılmamışdır. Tarixin sovet dövründə Heydər Əliyev haqqında çox yazırlar, Azərbaycanca sanki ümitsiz görünən vəziyyəti onun necə dəyişə bildiyini, yaxud Heydər Əliyevin necə “həkimlik ustası” olduğunu anlamağa çalışırlar. Lakin bütün bunlar eyni bir adam barədədir. Bu yazılarda liderin həm pragmatik, həm də strateq ola bilməsinin fəlsəfi baxımdan dərk edilməsi çatışmır.

O, ailədə, gündəlik ünsiyyətdə olduqca sadə idi. Uşaqları, nəvələri ilə onu təkcə qohumluq əlaqələri bağlamırdı. Həddən artıq məşğul olmasına baxmayaraq, onların hər birinə həssas qayğıkeşlik göstərirdi.

Ancaq onu müqayisə etmək çox çətindir. Heydər Əliyev əzəmətli, bənzərsiz şəxsiyyətdir! Xasiyyətinin hansısa cəhətləri, xüsusiyyətləri onun uşaqlarında, nəvələrində yaşayır. Lakin təbii ki, onlar başqadırlar. Yeni dövr yeni yanaşma tələb edir, həyat bir yerdə dayanmır.

SUAL: Oğlunuzun hansı sənətin sahibi olmasını istərdiniz?

CAVAB: Mən bu seçimə çox da qarışmaq istəməzdim. Mənim üçün başlıcası onun təbii potensial imkanlarının həyata keçə bilməsi və yaxşı bir insan kimi

böyüməsi üçün əlimdən gələni etməkdir. Əgər insanın intellekti və əxlaqı qaydasındadırsa, mənim bunu necə qiymətləndirəcəyimdən asılı olmayaraq, həyat yolunun seçimi onun öz haqqıdır.

SUAL: Yəqin ki, siz oğlunuzun öz babasına oxşamasını istərdiniz, bəs sülalə ənənəsinin davam etdirilməsinə necə baxırsınız?

CAVAB: Sadə bir həqiqətin – elitalar nəzəriyyəsinin hələ heç kəs tərəfindən ləğv olunmadığını anlamaq üçün Avropa tarixinə nəzər salmaq kifayətdir. Əlbəttə, mən ürəkdən istərdim ki, oğlum öz babasına çox oxşasın. Lakin hamımız bilirik ki, bizim hər birimiz öz xarakteri, öz taleyi, öz alın yazısı ilə doğuluruq. Mənə oğlunun taleyinə nə yazıldığını demək çətindir. O, ağıllı oğlandır, çox aydın xarakterə malikdir, böyükrlə olmaq öz yaşıdları ilə olmaqdan onun üçün daha maraqlıdır. Həyatın necə olacağını əvvəlcədən bilmək mümkün deyil. Əlbəttə, mən bir ana kimi, sağlam ambisiyalardan məhrum deyiləm və onun üçün həyatda hər şeyin yaxşı olacağına inanmaq istəyirəm, necə olacağını isə zaman özü göstərir. Mənim üçün hər şeydən mühümü onun layiqli insan kimi böyüməsi, vətəninə sevməsi, öz xalqı ilə fəxr etməsi, ona xidmət etməyə hazır olmasıdır. Bunu məhz hansı sahədə – hərbi işdə, elmdə, həkimlik sənətində, yazıçılıq sahəsində olması isə vacib deyil. Ailələrimizin tarixində təqlidəlayiq nümunələr çoxdur.

SUAL: Avropa klassikasına necə münasibət bəsləyirsiniz, müasir incəsənəti izləyə bilərsinizmi?

CAVAB: Mənim həyat tərzimlə harasa getmək, nəyəsə qulaq asmaq və ya baxmaq heç də həmişə mümkün olmur. Mən bu yaxınlarda, bərpadan sonra Qrand Operada oldum. Lakin bu, təsadüfi hal idi. Mən Parisdə idim, axşam məşğul deyildim, biletlər var idi, mən də getdim.

Deyə bilmərəm ki, mən müasir incəsənətin bəliçilərindənəm. Lakin əsas yeniliklərdən və təmayüllərdən, əlbəttə, xəbərim var. Yəqin ki, Avropada bütün

premyeraların mərkəzində olduğun bir vaxtda “mədəniyyətdən bu sayaq istifadə” xüsusi həyat tərzı və asudə vaxt olmasını tələb edir, mənim isə vaxtım daim məhduddur. Buna baxmayaraq, əlbəttə, mən ölkənin mədəni həyatının bütün hadisələrindən xəbərdar olmağa çalışıram.

SUAL: Siz hansı kitabları oxuyursunuz, sizi hansı janr maraqlandırır?

CAVAB: Kitablار baxımından mən, necə deyərlər, olduqca “universal” zövqə malikəm. Kitabları mən həm Bakıda alıram, həm də kənardan, o cümlədən Moskvadan gətirirlər. Müasir ədəbiyyat haqqında onu deyə bilərəm ki, yaxşı və asan oxunan ədəbiyyat az deyil, lakin daim belə bir sual doğur ki, bunu ədəbiyyat adlandırmaq olarmı? Ona görə də biz yenidən klassikaya qayıtmağa məcburuq. Məsələn, mən bir qədər əvvəl təkrarən Dostoyevskini oxuyurdum, bir çox şeyləri yenidən kəşf etdim. İndiki qavrayış gənclik illərindəkindən tamamilə fərqlidir.

SUAL: Bəs televiziya haqqında nə deyə bilərsiniz?

CAVAB: Ümumiyyətlə, mən televiziya adamı deyil, kitab adamıyam. İş belə gətirib. İlham bütün informasiya proqramlarına baxır, o, evdə olmayanda isə, televizoru yandırmağa həvəsim də gəlmir. Kinematografiyaya gəldikdə isə, kino da mənim üçün ədəbiyyatdan törəmədir. Buna görə də, Avropa, o cümlədən rus kinosu mənə Hollivudun istehsal etdiyi filmlərdən daha yaxındır. Bugünkü cəmiyyətdə televiziya çox zaman, sadəcə, vaxt keçirmək vasitəsidir. Mənim üçünsə əsas problem vaxt problemdir.

SUAL: Bəs dostlar?

CAVAB: Mənim qızlarım böyümüşlər və indi onlar, demək olar ki, mənim ən yaxşı rəfiqələrimdir. Bacımla münasibətlərimi çox qiymətləndirirəm. Biz onunla möhkəm dostuq. Mənim həyat ritmim, təəssüf ki, bəzən ən yaxın, doğma adamlarıma kifayət qədər vaxt ayırmağa imkan vermir. Atamla bir yerdə çox vaxt keçirə bilmədiyim üçün narahat oluram. Vaxtın qıtlığı daha geniş əlaqələr saxlamağıma imkan vermir.

SUAL: Siz özünüzü işlə həddindən çox yüklənmiş hesab etmirsinizmi?

CAVAB: Şübhəsiz, iş çox olur, lakin mən iş günümün dolğun olmasından əziyyət çəkmirəm. İnsan gördüyü işin haqlı, xeyirli və lazımlı olduğuna daxilən inandığında həvəslə işləyir. Fiziki yorğunluq isə mənəvi məmnunluqla ödənilir.

SUAL: Siz qəhvə içirsiniz, yoxsa çay?

CAVAB: Mən çayı xoşlayıram, özü də qara çaydan daha çox yaşıl çay içirəm.

SUAL: Bəs siz necə dincəirsiniz?

CAVAB: Bu, cavab verilməsi mümkün olmayan bir sualdır. Hələlik heç cür. Hesab edirəm ki, birlikdə, ailəliklə dincəlmək lazımdır. İlhamın nə vaxt imkanı olsa, onda dincələcəyik.

SUAL: Səfərlər zamanı protokola riayət etmək sizin üçün ağırdırmı?

CAVAB: Bilirsinizmi, çox maraqlı insanlarla görüşlər bütün bu uçuşları, reqlamenti kompensasiya edir. Bir qayda olaraq, prezidentləri görkəmli şəxsiyyətlər əhatə edirlər. Ölkədə maraqlı nə varsa, onları göstərirlər. Mən hesab edirəm ki, səfər etmək, insanlarla, başqa xalqların mədəniyyəti ilə tanış olmaq xoşbəxtlikdir.

SUAL: Prezident həyat yoldaşı ilə gəlir, onu danışqlar, görüşlər, siyasi tədbirlər gözləyir. Xanımların öz proqramı olur?

CAVAB: Bəli, qarşılanma mərasimləri və digər xüsusilə təntənəli məqamlar istisna olmaqla, xanımların özlərinin ayrıca proqramı olur. Birinci şəxslərin həyat yoldaşlarına ən maraqlı nə varsa, göstərməyə çalışırlar. Bu, paytaxtlarla tanış olmaq üçün yaxşı imkanlardır. Dünyanın ən gözəgəlimli, maraqlı yerlərini görməyə və seyr etməyə bir də nə vaxt belə imkan olacaq?

SUAL: Yarım ildə nə qədər belə səfərləriniz olmuşdur?

CAVAB: Yəqin ki, dəqiq on səfərimiz olmuşdur, bəlkə də, on beş. Fiziki cəhətdən bu, kifayət qədər ağır-

dır, uçuşlar yorucudur, hər şey dəqiqəbədəqiqə reqlamentləşdirilmişdir, lakin nə etmək olar. Dözürük. Hər zaman formada olmaq və öz ölkəni ləyaqətlə təmsil etmək lazımdır.

SUAL: Lora Buş ciddi proqramlarla məşğul olur, Hillari Klinton qubernatordur, siyasi karyeraya başlayıb. Siz siyasətlə məşğul ola bilərdinizmi?

CAVAB: Əlbəttə, bunun üçün geniş imkanlar açılır. Lakin hər şey fərdiyyətdən asılıdır. Əgər siyasi fəaliyyət sənə yaxındırsa, əlbəttə ki, bu işə daha asanlıqla başlamaq olar. Mən siyasətlə məşğul olmuram, sadəcə insanlara kömək edirəm. Əgər bunu siyasət adlandırmaq olarsa, buyurun, elə də hesab edin. Çox vaxt siyasət dedikdə, insanın hakimiyyətə gəlmək niyyəti olduğu düşünülür. Mən hakimiyyət adamı deyiləm və hakimiyyətə can atmıram. Bu, mənlik deyil.

İstər YUNESKO-nun Xoşməramlı səfiri kimi, istərsə də Heydər Əliyev Fondunun prezidenti kimi mənə ehtiyac olduğunu hiss edirəm. Mənim adıma hər gün 200-dən çox məktub gəlir. Onların heç biri diqqətsiz qalmır. Mən konkret iş görmək, konkret insanlara kömək etmək istəyirəm. Konkret problemləri həll etmək, yardım edə bildikdə sevinc hissi keçirmək və səndən asılı olmayan səbəblər üzündən nəşə edə bilmədikdə təəssüflənmək, qəzavü-qədər, sağalmaz xəstəlik qarşısında bütün gücsüzlüyünü dərk edərkən əziyyət çəkmək, xilas edilmiş bir uşağın təbəssümünü gördükdə isə bir daha sevinmək istəyirəm. Bu, mənim seçimimdir.

*Oleq SIQANOV
2005, 26 may*

***Azərbaycan ilə YUNESKO arasında
əməkdaşlıq daha yüksək səviyyəyə qalxacaqdır***
*Heydər Əliyev Fondunun və Azərbaycan
Mədəniyyətinin Dostları Fondunun prezidenti,
YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban
Əliyeva YUNESKO-nun Baş direktoru Koşiyo
Matsuuranın Azərbaycana səfərinin yekunlarına
dair AzTV-yə müsahibə vermişdir*

– Mehriban xanım, ötən həftə respublikamızın ictimai-mədəni həyatı üçün ən əlamətdar hadisələrdən biri YUNESKO-nun Baş direktoru cənab Matsuuranın və bir neçə xoşməramlı səfirin Azərbaycana səfəri oldu. Səfər çərçivəsində bir sıra mühüm tədbirlər keçirildi. Siz YUNESKO ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın bugünkü səviyyəsini necə qiymətləndirirsiniz?

– Müstəqil Azərbaycan 1992-ci ildən YUNESKO-nun üzvüdür. Bu illər ərzində ölkəmiz üçün əhəmiyyətli olan bir sıra tədbirlər həyata keçirilmişdir. YUNESKO Azərbaycan muğamını bəşəriyyətin şifahi və qeyri-maddi irsinin şah əsərləri siyahısına daxil etmişdir. İçərişəhər, Qız qalası isə çox nadir memarlıq incisi kimi dünya mədəni irs siyahısına salınmışdır. Azərbaycanın bir sıra görkəmli şəxsiyyətlərinin yubileyləri YUNESKO-nun təqviminə salınıb və bəşəriyyət üçün böyük əhəmiyyəti olan hadisə kimi qeyd edilir.

Dahi Məhəmməd Füzulinin 500 illik yubileyi, “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının 1300 illik yubileyi çox geniş tədbirlərlə qeyd olunub və yekun tədbirlərində YUNESKO-nun Baş direktoru cənab Matsuuara da iştirak etmişdir. Hər iki yubiley ilə bağlı YUNESKO-nun iqamətgahında, Paris şəhərində də xüsusi tədbirlər keçirilmişdir.

Bu ilin sentyabr ayında Parisdə görkəmli Azərbaycan alimi Yusuf Məmmədəliyevin 100 illik yubileyi təntənə ilə qeyd olunacaqdır. Bir sıra elm, təhsil və mə-

dəniyyət proqramlarında Azərbaycanın qurumları iştirak edir. Azərbaycana aid olan məsələlərlə bağlı YUNESKO çərçivəsində tədbirlər keçirilir. Bu sırada mən xüsusilə təhsil sahəsində əməkdaşlığı vurğulamaq istərdim. Bildiyiniz kimi, Bakıda təhsil sisteminə həsr olunmuş böyük konfrans keçirildi. Bu konfransa biz uzun müddət hazırlıq görürdük. Əvvəl YUNESKO öz ekspertlərini ölkəmizə göndərmişdi, sonra ilkin tədbir Parisdə keçirilmişdir. Yekun tədbir olaraq Bakı şəhərində YUNESKO-nun Baş direktoru cənab Matsuuranın və xoşməramlı səfirlərin iştirakı ilə “Azərbaycan-YUNESKO: gələcəyə körpü” adlı konfrans keçirildi.

Biz cənab Matsuuranın Azərbaycana səfəri zamanı ölkəmizin bir sıra maddi və qeyri-maddi irsinin qorunması ilə əlaqədar məsələləri müzakirə etdik. Mən çox inanıram ki, cənab Baş direktorun ölkəmizə bu səfəri YUNESKO ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın daha yüksək səviyyəyə qalxmasına güclü təkan verəcəkdir.

– **Mehriban xanım, Siz YUNESKO-nun ilk azərbaycanlı xoşməramlı səfirisiniz və cənab Koşiro Matsuura qeyri-maddi irsin qorunması sahəsində fəaliyyətinizi çox yüksək qiymətləndirdi. Bu istiqamətdə yeni planlarınız varmı?**

– Avqustun 24-də Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin təməli qoyuldu və mən inanıram ki, bina inşa olundandan sonra bu mərkəz bütün muğamsevərlər üçün doğma bir evə çevriləcəkdir. “Qarabağ xanəndələri” albomundan sonra biz muğam layihələri üzrə işlərimizi davam etdiririk. Bu ilin sonuna qədər muğam dəstgahları albomu işıq üzü görəcək, bir sıra muğam ustalarının kitabları və albomları çap olunacaqdır. Bir neçə qədim muğam traktatlarının tərcüməsi artıq başa çatıb və onlar da çapa hazırdır. Müasir fransız musiqişünası Cerrardin əsəri də tərcümə olunub və o da çapa hazırdır. Bir sözlə, muğamla bağlı çox geniş layihələrimiz var.

Yaxın gələcəkdə muğam ustaları ilə bir daha görüşmək fikrim var. Onlarla həm Muğam Mərkəzinin layihəsini müzakirə etmək, həm də gələcək planlarımız haqqında

danışmaq istəyirəm. Azərbaycan musiqi sənətinin muğam kimi əhəmiyyətli olan başqa bir qolu da var, bu da aşığı sənətidir. Hesab edirəm ki, ona da diqqət artırılmalıdır. Muğamla yanaşı, aşığı sənətinin də YUNESKO-nun qeyri-maddi irs siyahısına salınması çox zəruridir. Ümumiyyətlə, bizim mədəni irsimiz çox zəngindir. Misal üçün meyxana sənəti. Bu sənətin qədimdə çox böyük ənənələri olub və bu gün də çox istedadlı davamçıları var. Amma bu sənətin fəlsəfəsi və tarixi yetərinə öyrənilməyibdir. Bir sözlə, hələ böyük işlər görmək lazımdır.

– **Bizim məlumatımıza görə, Siz YUNESKO-nun Baş direktoru və ölkəmizə səfər edən xoşməramlı səfirlərlə görüşlərinizdə Azərbaycanın bir neçə tarixi abidəsini, o cümlədən Qobustanın dünya mədəni və təbii irsin qorunması, aşığı sənətinin isə bəşəriyyətin şifahi və qeyri-maddi irsinin şah əsərləri siyahısına salınmasını təklif etmişiniz. Yaxın vaxtlarda bu təkliflərinizin reallaşacağını gözləmək olarmı?**

– Cənab Baş direktor və xoşməramlı səfirilər Bakıya səfər zamanı Qobustanda oldular. Biz orada bu abidənin bəşəriyyət üçün nə qədər əhəmiyyətli olduğunu müzakirə etdik. Amma YUNESKO-nun öz qaydaları var və hər bir abidənin siyahıya salınması müəyyən prosedurdan keçir. Öncə bir neçə ölkədən ekspertlər təklifləri öyrənir, öz rəylərini verir. Sonra komissiyaların iclaslarında müzakirələr gedir. Adətən, abidənin siyahıya daxil edilməsi prosesi 3-5 il çəkir. Onu da nəzərdə saxlamalıyıq ki, bir ölkədən müəyyən dövr ərzində yalnız bir abidə və ya yalnız bir əsər YUNESKO-nun siyahısına daxil edilə bilər. Gələn ilin yayında YUNESKO-nun iqamətgahında keçiriləcək növbəti toplantıda Qobustanla bağlı müzakirələr aparılacaq və mən çox böyük ümid bəsləyirəm ki, bu məsələ öz müsbət həllini tapacaqdır.

– **Mehriban xanım, müzakirələr zamanı Azərbaycanın işğal altında olan ərazilərindəki tarix və mədəniyyət abidələri, onların ermənilər tərəfindən dağıdılması ilə bağlı məsələlər diqqət mərkəzində oldumu?**

– Mən bu problemlər haqqında xoşməramlı səfirlərin YUNESKO-nun iqamətgahında keçirilən illik toplantısında və Kazanda YUNESKO-nun Avropa regionu üzrə toplantısında dəfələrlə danışmışam. Bildiyiniz kimi, YUNESKO elm, təhsil və mədəniyyətlə məşğul olan təşkilatdır. Şübhəsiz ki, YUNESKO tarixi abidələri qorumaq üçün tədbirlər keçirməli, konkret işlər görməlidir. Digər tərəfdən, hərbi münaqişə zonalarında vəziyyət həddən artıq siyasiləşdiyinə görə YUNESKO çalışır ki, siyasi xarakter daşıyan heç bir bəyanatla çıxış etməsin. Amma buna baxmayaraq, mən hər bir görüşümdə, YUNESKO-nun əməkdaşları ilə hər bir ünsiyyətdə bu məsələləri qaldırmağa çalışıram.

– **Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə yeni dərs ili üçün ölkədə 132 məktəb tikilir və bu, çox böyük layihədir. Siz məktəb binalarının vaxtında təhvil verilməsi üçün işlərə çox ciddi nəzarət edirsiniz. Bu sahədə vəziyyət necədir?**

– Mən doğrudan da çalışıram ki, tikinti ilə bağlı hər gün məlumat alım. Tikintilərin bir qismində özüm şəxsən olmuşam, işlərin həqiqətən də çox böyük sürətlə getdiyini görmüşəm. Bu məktəblərin tikintisi “Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb” layihəsinin yalnız ilk mərhələsidir. Hazırda ikinci mərhələyə daxil olan məktəblərin siyahısı hazırlanır. Mən inanıram ki, 3-4 ildən sonra Azərbaycanın hər bir kəndində ən müasir tələblərə cavab verən məktəb binası olacaqdır.

– **Siz həm də Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunun prezidentsiniz. Hamımız da bilir ki, Fondun 10 illik yubileyi ərəfəsindəyik. Yaxın vaxtlarda bu Fondun xətti ilə hansı yeni layihələrin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur? Ümumiyyətlə, Fondun 10 illik fəaliyyətini necə qiymətləndirərdiniz? Üzeyir Hacıbəyovun 120 və Yusuf Məmmədəliyevin 100 illik yubileyləri ilə bağlı hansı tədbirlər planlaşdırılır?**

– Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunun yubileyini yeni layihələrlə qeyd etmək istəyirik və hesab edirəm, ən böyük hədiyyə Üzeyir Hacıbəyov silsiləsin-

dən ilk albom olacaqdır. Ümumiyyətlə, 2005-2006-cı illəri Üzeyir bəy Hacıbəyov illəri adlandırırıq. Bu sənətkarın adına layiq olan çox qlobal bir layihə hazırlayırıq. Üzeyir bəyin publisistikası, musiqi əsərlərinin not yazıları nəşr ediləcəkdir. Bir sözlə, Üzeyir bəy Hacıbəyovun bütün irsini əks etdirən bir layihə hazırlayırıq.

Görkəmli alim Yusuf Məmmədəliyevin 100 illik yubileyi bu ilin sentyabr ayında YUNESKO tərəfindən Parisdə qeyd olunacaqdır. Ölkəmizdə bir sıra təntənəli tədbirlər nəzərdə tutulmuşdur.

– Çox sağ olun, təşəkkür edir, bütün istiqamətlərdəki işlərinizdə uğurlar arzulayırıq.

– Sağ olun.

*Yeni Azərbaycan,
2005, 28 avqust*

Mehriban Əliyeva: “Yeni parlamentin fəaliyyətinin effektiv olacağına inanıram”

Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri və parlament seçkilərində ən yüksək səs qazanmaqla qalib gələn Mehriban Əliyeva “Interfaks” agentliyinə müsahibə verib.

O bildirib ki, deputat kimi gələcək fəaliyyətində əsas diqqəti təhsil və səhiyyə sahəsinə ayıracaq.

– **Sizin rəhbərlik etdiyiniz Heydər Əliyev Fondu Azərbaycan cəmiyyətinin bir çox sosial problemlərinin həllində yaxından iştirak edir. Yaxın zamanlarda Fond daha hansı işləri görməyi planlaşdırır?**

– İlk olaraq biz əsas diqqəti gələcək nəslin daha az təminatlı hissəsinin təhsilini yaxşılaşdırmağa yönəlttik. Bu sahədə fəaliyyətimiz əsasən internatlar, yetim evləri və uşaq bağçalarının problemlərinin həllinə istiqamətlənib. Bizim xalqımıza böyük bədbəxtlik gətirən Dağlıq Qarabağ münaqişəsi valideynsiz qalmış uşaqların sayını əhəmiyyətli dərəcədə artırıb. Bununla yana-

şı, fond əqli və fiziki cəhətdən geridə qalmış uşaqlara da böyük diqqət ayırır. Bundan əlavə, fond müvəqqəti və birdəfəlik görmə, eşitmə və s. bu kimi problemlərlə üzləşən uşaqların çətinliklərini aradan qaldırmaq üçün də xüsusi proqram həyata keçirir. Bizim birbaşa təhsillə bağlı olmayan layihələrimiz də mövcuddur ki, burada əsas diqqət uşaqların sağlamlığına yönəlib. Buna misal olaraq mən talassemiya, şəkər xəstəliyindən əziyyət çəkən uşaqlara yardım proqramını göstərə bilərəm. Fond tərəfindən həyata keçirilən kənd məktəblərinin yenidən inşası və təmiri proqramı əhali arasında böyük rezonans doğurdu. Belə bir uzunmüddətli strategiyanın hazırlanmasında əsas məqsəd yaxın zamanlarda ölkənin bütün məktəblərinin qəbul olunmuş standartlara cavab verməsini təmin etməkdir. Hazırkı məqamda Heydər Əliyev İnstitutunun yaradılması istiqamətində işlər aparılır. Bu, bizim millətin intellektual elitesini formalaşdırma biləcək universitet olmalıdır. Biz istər Azərbaycanda, istərsə də onun hüdudlarından kənarda tanınmış təhsil işçiləri ilə müzakirələr aparırıq.

İnanıram ki, təhsildə Avropa standartları ilə milli dəyərləri özündə cəmləşdirə biləcək bir model yaradacağıq.

– Mənəvi irsin qorunması sahəsində YUNESKO ilə Azərbaycan arasındakı əməkdaşlığı necə dəyərləndirirsiniz?

– Bu əlaqələr çox yüksək səviyyədədir. Qurumun İcraçı direktoru Frederik Mayor 1996-cı ildə Azərbaycanın böyük şairi Məhəmməd Füzulinin 500 illik yubileyində iştirak etmək üçün Bakıya gəlmişdi. 2000-ci ildə “Kitabi-Dədə Qorqud” eposunun 1300 illik yubileyi zamanı YUNESKO-nun sonrakı İcraçı direktoru Koşiroy Matsura Azərbaycana təşrif buyurdu. Bu ilin sentyabrında isə YUNESKO-nun mənzil qərargahında 2000-dən çox qonağın da qatıldığı Azərbaycanın məşhur kimyaçı alimi Yusuf Məmmədəliyevin 100 illik yubileyi təntənəli şəkildə qeyd edildi. Bu əməkdaşlığın yüksək olmasını qurumun icraçı direktoru Koşiroy Matsura-

nın avqust ayında Azərbaycana rəsmi səfər etməsi də göstərdi. Onunla yanaşı, Azərbaycanda YUNESKO-nun bir çox xoşməramlı səfirləri də var idi. Təhsil sahəsində YUNESKO ilə Azərbaycan hökuməti arasında memorandum imzalandı. Həmin səfər tək təhsil sahəsində müzakirələrlə yekunlaşmadı. O zaman YUNESKO ilə birgə gerçəkləşdirilən Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin təməlqoyma mərasimi də oldu. Prezident İlham Əliyevlə Koşiro Matsuura arasında səfərin yekunlarına dair imzalanan sənəd isə qurumla Azərbaycan arasında bütün sahələr üzrə hərtərəfli əməkdaşlıq üçün şərait yaratdı.

– YUNESKO işğal olunmuş ərazilərdə milli tarixi abidələrin gələcək taleyi ilə bağlı hansısa addımlar atacaqmı?

– Heç yadıma gəlmir ki, YUNESKO-nun xətti ilə reallaşan tədbirlərdə çıxışım zamanı mən bu məsələni qaldırmayım. Bütün mədəni və tarixi abidələrin siyahısını müəyyənləşdirmək mümkün deyil. Bu siyahıya işğal olunmuş ərazilərdə və münaqişə bölgəsində qalan dağıdılmış muzeylər, arxeoloji, təbil abidələr və s. daxildir. Tək onu xatırlatmaq kifayətdir ki, Azərbaycanın beşdə bir, hissəsini özündə cəmləyən işğal olunmuş ərazilərdə bizim mədəniyyətimizin korifeyləri sayılan Üzeyir Hacıbəyov və Bülbülün ev-muzeyləri, Xocalı, Kəlbəcər mədəniyyətinin qalıqlarını əks etdirən abidə, Azıx mağarası və s. yerləşir. Lakin tarixi abidələr məsələsi münaqişənin həlli istiqamətində aparılan danışıqlardan kənarda müzakirə edilə bilməz. Məlumdur ki, sözügedən münaqişə 17 ildən artıq davam edən geniş miqyaslı humanitar fəlakətlərə yol açıb.

Mən qeyd etmək istəyirəm ki, YUNESKO nə siyasi, nə də taleyi çox böhranlı vəziyyətdə olan konkret tarixi abidələrlə məşğul olan qurum deyil. Onun bir neçə məqsədləri mövcuddur, mən düşünürəm ki, qurumun fəaliyyəti münaqişədən sonrakı dövrdə daha əlverişli olar.

– YUNESKO-nun mədəni irsi siyahısına aşırıq musiqisinin salınması şansları nə qədərdir? Ümumiyyətlə,

daha hansı Azərbaycan musiqi janrlarının bu siyahıya daxil edilməsi üçün təqdim olunacağı gözlənilir? Muğamın tanınması istiqamətində həyata keçirilən proqramın vəziyyəti nə yerdədir?

– Mən bu şansları yüksək dəyərləndirirəm. Bununla biz tarixi ədaləti bərpa etmiş olarıq. Muğamla aşiq sənəti musiqi folklorunun ayrı-ayrı qollarıdır. Azərbaycanın bölgələrində muğam, bəzilərinde aşiq, bəzilərinde isə aşiq musiqisi geniş yayılıb. Hazırda isə Azərbaycan tərəfi YUNESKO-nun mədəni irsinə Novruz bayramının qəbul edilməsinə çalışır.

Muğamın tanınması istiqamətində görülən işlər öz bəhrəsini verməkdədir. Bu istiqamətdə hazırda muğam ensiklopediyasının hazırlanması, müxtəlif disklərin yazılması prosesi davam edir. Mən düşünürəm ki, sözügedən sahədə əsas irəliləyiş Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin açılışından sonra olacaq.

– Qobustan və Azərbaycanın bir sıra digər tarixi abidələrinin YUNESKO-nun “Mədəni və maddi abidələrin qorunması” proqramına daxil edilməsi nə qədər vaxt aparacaq?

– Əvvəlcə onu bildirmək istəyirəm ki, bu proses üç ildən artıqdır ki, davam edir. YUNESKO-nun bu proqramına hansısa bir tarixi abidənin qəbulu üçün müxtəlif komissiyaların və ekspertlərin rəyi, külli miqdarda sənədlər və s. lazımdır. Xatırladım ki, cənab Matsuura səfəri zamanı Qobustana baş çəkdi. Buranın gözəl aurası isə bütün xoşməramlı səfirləri heyratə gətirdi. Həmin gün biz artıq dünyadan köçmüş Qobustana aşiq olan Tur Xeyerdalı da xatırladıq. Noyabrın sonlarında biz buraya gələcək sonuncu ekspert qrupunu gözləyirik və ümid edirəm ki, 2006-cı ildə Qobustan bu siyahıya daxil ediləcək.

– Rəhbərlik etdiyiniz Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondu haqda danışın.

– Bu il Fondun on ili tamam oldu. Bu bayramı çox möhtəşəm qeyd etdik. Ziyafət zamanı muğam, “Kitabi-Dədə Qorqud” eposundan hissələr və xalq mahnıları

səsləndirildi. Planlarımız isə az deyil. Gələn ilin fevralında Mstislav Rostropoviçlə Şostakoviçin 100 illiyi ilə bağlı birgə festival təşkil edəcəyik. Fondun yaxın zamanlarda reallaşdıracağı tədbirlərdən biri də Parisdə Firəngiz Əlizadənin yeni bəstəsinin təqdimatıdır.

Vyana kamera teatri ilə Üzeyir Hacıbəyovun “Arşın mal alan” operettasının burada qoyulması barədə razılıq əldə etmişik.

– **Necə fikirləşirsiniz, Azərbaycanda qadınların karyera əldə etməsi çətindirmi?**

– Azərbaycanda qadınların böyük əksəriyyəti işləyir. Bir qayda olaraq, onların bir çoxu təhsil, səhiyyə, ictimai iaşə sahələrinə cəlb edilib. Azərbaycanda professor, ayrı-ayrı xəstəxanaların baş həkimi, məktəb direktorları və s. vəzifələrini tutan bir çox məşhur qadınlar var. Lakin onlar nədənsə karyera əldə etdiklərini düşünmür. Karyera dedikdə, burada əsasən qadın nazir, yaxud da qadın deputat nəzərdə tutulur. Bu cür yanaşma tamamilə yanlışdır. Son olaraq bildirirəm ki, Azərbaycanda qadınların karyera əldə etmək istəyi qarşısında heç bir maneə yoxdur.

– **Bu il siz deputat seçildiniz. Bu dövr ərzində hansı problemlərin həllinə diqqət yönəldəcəksiniz?**

– Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyət istiqamətləri olduqca genişdir. Buraya təhsil və səhiyyə, mədəniyyət və idman, sosial problemlərin həlli və s. daxildir. Mənim əldə etdiyim təcrübə imkan verir ki, yaranmış problemin çətinlik dərəcəsini müəyyənləşdirim. Bir çox məsələlər öz həllini qanunvericilik sahəsində tapmalıdır. Bunlara misal olaraq təhsil haqqında qanunu göstərə bilərik. Bir çox problemlərlə bağlı isə gözəl qanunlar qəbul edilib, lakin onlar işləmir. Ümid edirəm ki, yeni parlamentin fəaliyyəti effektiv olacaq və o, cəmiyyət üçün aktual olan problemlərin həllini tapa biləcək.

*Azad Əliyev Həftə içi,
2005, 16 noyabr*